

jaar
verslag
2018

Inhoud

Voorwoord 1

Cultuurmenu

Inleiding 3

1 Samenvatting Cultuurmenu voor het primair- en voortgezet onderwijs 2018 4

2 Organisatie 4

3 Uitvoering 4

- 3.1 Aantal deelnemers Cultuurmenu PO en VO 4
- 3.2 Werkplan Cultuurmenu 5
- 3.3 Busvervoer en roostersysteem 5
- 3.4 Cultuurmenu PO, drie menu's 5
- 3.5 Montessorischolen 6
- 3.6 Public Relations 7
- 3.7 De leerlijn 'Kennismaken met cultureel erfgoed' 7

4 Evaluatieonderzoek schooljaar 2017-2018 12

- 4.1 Evaluatie 12
- 4.2 Korte samenvatting evaluatierapport 2017-2018 12
- 4.3 Busvervoer 13

5 Toekomst Cultuurmenu PO 14

- 5.1 Doelstellingen Cultuurmenu 14
- 5.2 Ontwikkelingen 15
- 5.3 Verdieping van leerlijn 'Kennismaken met cultureel erfgoed' 17
- 5.4 De gelaagdheid in de cultuurmenulessen nog even op een rij 17
- 5.5 Vakken en bijbehorende kerndoelen waar cultuurmenulessen op aansluiten 17
- 5.6 Montessorischolen 17

6 Cultuurmenu VO 18

- 6.1 Schooljaar 2018-2019 18
- 6.2 Meerwaarde van het aanbod 22

7 Financiering 23

8 CultuurSchakel en Cultuurmenu PO en VO 24

Voorwoord

Het bestuur van Stichting Gezamenlijke Projecten Haagse Musea biedt u hierbij het **jaarverslag 2018** aan. De stichting is opgericht op 1 juli 2009 en ingeschreven bij de Kamer van Koophandel Haaglanden onder nummer 27347650.

Met ingang van 1 januari 2010 zet deze stichting de activiteiten voort die voorheen door de vereniging Haags Museum Platform werden uitgevoerd. De stichting heeft als doel het dienen van de collectieve belangen van musea in de regio Haaglanden in de breedste zin.

Als overlegorgaan voor de directies van musea werd per 1 juli 2009 eveneens een stichting opgericht onder de naam van Stichting Directieoverleg Haagse Musea. Deze stichting is uitsluitend opgericht voor het stimuleren van regulier overleg tussen de directies van de Haagse musea om een optimale behartiging van de gezamenlijke belangen te bevorderen. Initiatieven voortkomend uit het directieoverleg worden veelal geconcretiseerd door de Stichting Gezamenlijke Projecten Haagse Musea.

Het Cultuurmenu (educatieproject) wordt door de Stichting Gezamenlijke Projecten Haagse Musea al vijftien jaar aangeboden aan het Haagse Primair Onderwijs. En inmiddels doen 20 musea/erfgoedinstellingen hier aan mee. De afgelopen jaren heeft zich een verbreding van het werkterrein ontwikkeld naar gemeenten in de omgeving van Den Haag. Daarmee loopt de stichting vooruit op de regionaliseringsplannen van het ministerie van OCW. Daarnaast is gestart met het 'Cultuurmenu Voortgezet Onderwijs' met een aanbod van lessen ten behoeve van het voortgezet onderwijs. Ook daarin heeft de stichting een voortrekkersrol.

De activiteiten van de stichting worden voor een zeer belangrijk deel mogelijk gemaakt door tal van fondsen en sponsors. Wij zijn hen allen dank verschuldigd voor deze ondersteuning. Dit mede namens allen die deelnemen aan de activiteiten die door de stichting worden georganiseerd. Met ingang van 2014 worden de activiteiten van de stichting (in het bijzonder het Cultuurmenu) niet meer financieel ondersteund door de Gemeente Den Haag. Vanaf 2017 ontvangt de stichting wel financiële ondersteuning van de Gemeente Den Haag voor de activiteiten voor het voortgezet onderwijs.'

Graag danken wij bijzonder onze scheidend penningmeester Robert Heidt, die in ons bestuur gedurende een lange reeks van jaren zeer bijzondere inzet geleverd heeft met betrekking tot de financiële zaken onze stichting betreffende. Zijn tomeloze inzet heeft ertoe bijgedragen dat het Cultuurmenu zich heeft kunnen ontwikkelen tot wat het nu is. Met ingang van 1 oktober 2018 verwelkomen wij Ron van Zanen, die de werkzaamheden van Robert Heidt zal overnemen. Tenslotte zijn wij een woord van dank verschuldigd aan allen die een grote inzet leveren bij de totstandkoming van onze activiteiten, in het bijzonder aan Sandra Bal onder wiens leiding het Projectenbureau Haagse Musea van de stichting functioneert.

G.W.B. van Nooten,

Voorzitter

Samenstelling bestuur Stichting Gezamenlijke Projecten Haagse Musea

G.W.B. van Nooten, voorzitter

J.A. Smit, secretaris

R.P. Heidt, penningmeester t/m 30 september 2018

R. van Zanen, penningmeester vanaf 1 oktober 2018

F. E. van der Schoot, lid

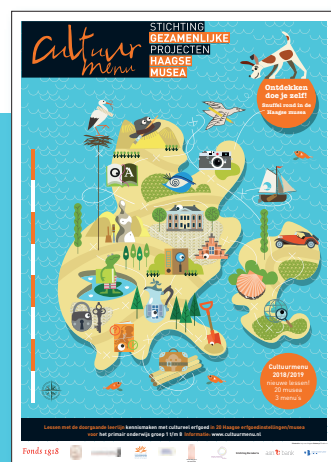
F.E.H. Visser, lid

Het bestuur heeft in 2018 regelmatig vergaderd.

Projectenbureau Haagse Musea

Het bureau is gevestigd in het Museon
Stadhouderslaan 37, 2517 HV Den Haag.

De leiding van het Projectenbureau Haagse Musea is in handen van Sandra Bal.

Cultuurmenu

Inleiding

Het Cultuurmenu voor het primair onderwijs [Cultuurmenu PO] is een programma van de Stichting Gezamenlijke Projecten Haagse Musea. Het bestaat uit erfgoed/museumlessen van 20 musea/erfgoedinstellingen voor groep 1 tot en met groep 8 van het primair onderwijs in Den Haag.

Museum Bredius en het Fotomuseum Den Haag doen sinds het schooljaar 2018-2019 ook mee.

Deze lessen volgen een doorgaande leerlijn 'Kennismaken met cultureel erfgoed' en vinden plaats in Haagse erfgoedinstellingen. Ter voorbereiding en verwerking van de lessen wordt lesmateriaal voor op school verzorgd. Scholen ontvangen een rooster voor deelname aan alle cultuurmenulessen, waarin ook het busvervoer is opgenomen.

Elk jaar bezoekt een leerling een andere erfgoedinstelling. Aan het eind van de basisschoolperiode heeft een leerling kennisgemaakt met de grote verscheidenheid aan erfgoedinstellingen in Den Haag en met diverse aspecten van het cultureel erfgoed in zijn/haar omgeving. Hiermee wordt sinds jaren een belangrijke bijdrage geleverd aan een goede basis voor cultuureducatie.

Het Cultuurmenu voor het voortgezet onderwijs (Cultuurmenu VO) is een programma voor de onderbouw van het voortgezet onderwijs in Den Haag en de regio. Dit programma heeft het schooljaar 2017-2018 voor het eerst op kleine schaal gedraaid. Aan dit programma doen 16 musea mee die in 6 menu's samenwerken. Ieder menu heeft een verdiepingsprogramma met een bepaald thema.

Achtergrondinformatie over het Cultuurmenu PO en VO wordt gegeven op de website www.cultuurmenu.nl, in het meerjarenbeleidsplan 2016-2019.

1 Samenvatting Cultuurmenu voor het primair- en voortgezet onderwijs 2018

In het kalenderjaar 2018 hebben 23.510 leerlingen uit Den Haag en de regio deelgenomen aan het Cultuurmenu PO en 2.940 leerlingen uit het VO. In totaal hebben 26.450 leerlingen in 2018 meegedaan aan de Cultuurmenu's.

2 Organisatie

De projectleider van het Cultuurmenu werkt intensief samen met de Werkgroep Educatie van de Stichting Gezamenlijke Projecten Haagse Musea en legt verantwoording af aan het bestuur.

De Werkgroep Educatie komt onder voorzitterschap van Jeannette Smit (bestuurslid) tweemaandelijks bijeen. In deze werkgroep participeren de educatieve afdelingen van de 20 erfgoedinstellingen die meewerken aan het Cultuurmenu.

Museumplan VOF is als externe partner bij het Cultuurmenu betrokken voor de samenstelling van de roosters voor de erfgoedinstellingen, de scholen en het busvervoer. Zij zorgt voor de logistieke organisatie. Museumplan VOF werkt nauw samen met de projectleider van het Cultuurmenu. Om de communicatie vlot te laten verlopen tussen de scholen, de erfgoedinstellingen en de busmaatschappij is er een speciale hotline voor acute zaken en een speciaal e-mailadres voor de roosterzaken ingesteld. De roosters voor de 20 erfgoedinstellingen en de scholen staan online.

3 Uitvoering

3.1 Aantal deelnemers Cultuurmenu PO en VO

Cultuurmenu PO: Voor het schooljaar 2017-2018 hebben 77 scholen met meerdere locaties 25.500 leerlingen opgegeven voor deelname. Voor het schooljaar 2018-2019 hebben 71 scholen met meerdere schoollocaties met 21.985 leerlingen zich opgegeven.

Cultuurmenu VO: voor het schooljaar 2017-2018 hebben 77 klassen zich opgegeven voor het Cultuurmenu VO met 2.000 leerlingen en in het schooljaar 2018-2019 in totaal 113 klassen met in totaal 2.938 leerlingen (inschrijven kan nog tot en met april 2019). In totaal 2.470 leerlingen in 2018.

Scholen uit het Westland

13 scholen uit het Westland deden het schooljaar 2017-2018 mee en in 2018-2019 in totaal 9 (fusie van 2 scholen).

Scholen uit Wassenaar en andere randgemeenten

Uit Wassenaar deden het schooljaar 2017-2018 voor het eerst 5 scholen mee en 2 scholen uit andere randgemeenten, 1 uit Leidschendam en 1 uit Zoetermeer. In het schooljaar 2018-2019 doen 7 scholen uit Wassenaar en 4 scholen uit Leidschendam, Voorburg en Delft mee.

3.2 Werkplan Cultuurmenu

Basis voor het Cultuurmenu PO en het nieuwe initiatief Cultuurmenu VO van 2018 zijn:

- Projectplan Cultuurmenu PO van 2016-2019;
- Onderzoek en Projectplan Cultuurmenu VO 2016-2019;
- Begrotingen PO en VO voor 2018.

3.3 Busvervoer en roostersysteem

Het busvervoer wordt verzorgd door busmaatschappij BAB-VIOS Touringcars te Wateringen. Museumplan VOF maakt, in overleg met het Projectenbureau Haagse Musea, een zo optimaal mogelijk rooster.

Door zoveel mogelijk de bussen voor drie lessen (om 9.15 uur, 10.45 uur en 13.30 uur) per dag in te plannen, is het ook dit jaar gelukt de kosten van het vervoer van de leerlingen zo laag mogelijk te houden. Ook worden er bij voorkeur geen lessen gepland na april omdat het busvervoer vanaf mei tot en met juli een hoger seizoentarief kent.

De lestijden zijn het schooljaar 2017-2018 een kwartier opgeschoven om hiermee de kans op te laat komen bij de lessen met name in de spits te verlagen. Dit is in 2018-2019 ook zo aangehouden.

3.4 Cultuurmenu PO, drie menu's

Het Cultuurmenu biedt de scholen vanaf het schooljaar 2018-2019 drie menu's aan en een menu voor de kleutergroepen. In ieder menu is voor iedere schoolgroep een andere erfgoedinstelling terug te vinden, die aan deze groep les geeft. Iedere les heeft een eigen lesdoel en sluit aan bij diverse schoolvakken met bijbehorende kerndoelen. De menu's zijn evenwichtig samengesteld. De scholen kunnen bij inschrijving hun voorkeur aangeven voor Cultuurmenu 1, Cultuurmenu 2 of Cultuurmenu 3, maar er wordt een 33% verdeling van de lessen bij de erfgoedinstellingen gewaarborgd.

3.5 Montessorischolen

In 2009 zijn met de Montessorischolen Valkenbos en Leidschenveen afspraken gemaakt over een pilot voor deelname aan het Cultuurmenu. Deze pilot duurde drie schooljaren en is gestart in het schooljaar 2009-2010. Omdat de groepsindeling van de Montessorischolen niet goed aansluit op de groepsindeling van het Cultuurmenu, is alleen voor deze twee scholen een menu met een andere groepsindeling samengesteld. De twee scholen deden in totaal drie jaar mee, waardoor de school toch een heel menu heeft gevolgd, maar dan verspreid over meerdere jaren.

Besloten is om de Montessorischolen tegemoet te komen in hun wens lessen aan te bieden voor groep 1-2, groep 3-4-5, groep 6-7-8. Vanaf het schooljaar 2016-2017 wordt aan alle Montessorischolen in Den Haag een speciaal aangepast menu aangeboden.

3.6 Public Relations

In mei 2018 werden de brochure en affiche van het Cultuurmenu voor het schooljaar 2018-2019 naar alle Haagse basisscholen (in totaal 156) en de deelnemende erfgoedinstellingen gestuurd. In de brochure is het lesaanbod opgenomen.

De website www.cultuurmenu.nl is in 2018 aangepast aan het programma van het schooljaar. Om te kunnen meedoen aan het Cultuurmenu kunnen scholen zich binnen een aangegeven periode digitaal inschrijven op de website www.cultuurmenu.nl.

Om meer bekendheid te geven in Den Haag aan het Cultuurmenu is vanaf 2013 een 'Cultuurmenubus' ingezet. BAB VIOS Touringcars heeft hiervoor een bus ter beschikking gesteld waarop door middel van logo's de fondsen en sponsors van het Cultuurmenu worden vermeld. Iedere dag dat er bussen rijden voor het Cultuurmenu wordt deze bus ingezet.

In 2018 moest de Cultuurmenubus vervangen worden en is er een nieuwe bus ingezet die is voorzien van nieuwe stickers.

3.7 De leerlijn 'Kennismaken met cultureel erfgoed'

Aan het Cultuurmenu 2018-2019 doen 20 Haagse erfgoedinstellingen mee. Centraal in iedere cultuurmenules staat de collectie en het verhaal dat iedere deelnemende erfgoedinstelling hierbij wil vertellen, iedere les heeft een eigen lesdoel afgestemd op het schoolcurriculum van iedere groep.

Het Cultuurmenu heeft de leerlijn 'Kennismaken met cultureel erfgoed' (kerndoel 56) opgenomen, het schooljaar 2014-2015 is deze leerlijn door de Werkgroep Educatie geëvalueerd. Op basis van een vragenlijst hebben alle deelnemers van

de Werkgroep Educatie een les gevolgd bij een ander museum die een groep lager les geeft. Daarnaast hebben de scholen in de evaluaties aangegeven wat ze van de leerlijn vonden. Dit heeft geresulteerd in een aantal kleine aanpassingen van de leerlijn. Sommige tussendoelen komen direct ter sprake in de museumlessen, andere tussendoelen zullen door opeenstapeling van ervaringen duidelijk worden. Andere tussendoelen zijn geherformuleerd. Op pagina 18 is de uitwerking van de leerlijn 'Kennismaken met cultureel erfgoed' te vinden waar het schooljaar 2018-2019 mee gewerkt wordt.

Binnen de opgezette leerlijn maken de leerlingen niet alleen kennis met een grote diversiteit aan cultureel erfgoed maar ook met diverse Haagse erfgoedinstellingen.

De leerlijn is in samenwerking met alle deelnemende erfgoedinstellingen en een aantal scholen ontwikkeld. In de klankbordbijeenkomst met de scholen is tevens geïnventariseerd wat men van de opzet van de leerlijn vindt. Alle lessen zijn speciaal ontwikkeld voor het Cultuurmenu en worden niet buiten het Cultuurmenu om gegeven.

Bij het samenstellen van de menu's is gelet op:

1. wensen van de scholen, zoals het bij elkaar houden van groep 1 en 2;
2. het niveau per groep en aansluiting op de verschillende lesdoelen;
3. de leerlijn 'Kennismaken met cultureel erfgoed';
4. een evenwichtige verdeling over de twee menu's (alle soorten erfgoedinstellingen komen zoveel mogelijk in beide menu's voor);
5. busclusters die gevormd moeten worden in verband met de kosten.

De menu's

Menu voor groepen 1-2

Groep	Instelling		Titel les	Thema's van de les
1-2	A) Mauritshuis		Maurits Muis zoekt Meestermengers	kunst, vroeger
1-2	B) Kinderboekenmuseum		Een brief voor Aap	samen leven, samen spelen, dieren, communicatie, kunst
1-2	C) Muzee Scheveningen		Schelpjes verzamelen	omgeving, natuur, dieren

De school geeft een voorkeur aan voor A of B of C voor de kleutergroepen

De school geeft de voorkeur aan voor menu 1 of 2 of 3 voor alle andere groepen van de school.

Menu 1 voor groepen 3-8

Groep	Instelling		Titel les	Thema's van de les
3	Haags Historisch Museum		Haagse Ikkie	identiteit, omgeving, stad, dorp, vroeger, nu, toekomst
4	Museum Meermanno		Ingewikkelde letters	communicatie, kunst, vroeger, nu
5	Panorama Mesdag		Met Mesdag mee, naar de zee	kunst, stad, dorp, natuur, vroeger
6	Afdeling Monumentenzorg en Welstand		Wauw, de Hof van Wouw	wonen, samenleven, plattegronden, kaarten, stad, religie, vroeger, nu, arm en rijk.
7	Fotomuseum Den Haag		Klik klak: Foto!	kunst, communicatie, social media, techniek
8	Escher in Het Paleis		Meester van de Meta-morfose	identiteit, natuur, dieren, mijn omgeving, kunst, bewegen, jaargetijden

Menu 2 voor groepen 3-8

Groep	Instelling		Titel les	Thema's van de les
3	De Mesdag Collectie		Mesdag en de kleuren van de zee	kunst, vroeger, nu, natuur, dieren, werken, wonen
4	Gemeentemuseum Den Haag		Je neus achterna	kunst, muziek, communicatie, stad
5	Museon		De wereld op je bord Eetgewoonten in andere landen	voeding, gezondheid
6	Museum Bredius		Door de bril van meneer Bredius	kunst, wonen, stad, omgeving, vroeger, nu
7	Nationaal Archief		Check, check dubbel check!	communicatie, burgerschap
8	Humanity House		Op de vlucht!	oorlog, vrede, identiteit, mensenrechten, samen leven, omgeving

Menu 3 voor groepen 3-8

Groep	Instelling		Titel les	Thema's van de les
3	Museon		Expeditie Museon	verhalen, vroeger, nu
4	Louwman Museum		Ken je het verhaal van de auto?	vervoer, techniek
5	Museum Beelden aan Zee		De ruimte door met beeldhouwkunst	kunst, ruimtelijkheid, materialen, technieken, communicatie
6	Museum de Gevangenpoort		Op jacht naar regels en wetten	samenleven, identiteit, mensenrechten, burgerschap
7	Afdeling Archeologie & Natuur- en Milieueducatie		Komt dat zien! Maak een tentoonstelling met archeologische vondsten	wonen, voedsel, samen leven, samen spelen, identiteit, werken, omgeving, stad, vroeger, nu
8	Haags Gemeentearchief		Zoeken, zoeken, zoeken!	stad, dorp, vroeger, nu

Cultuurmenu doorgaande leerlijn: 'Kennismaken met cultureel erfgoed'

Kunstzinnige oriëntatie, kerndoel 56: de leerlingen verwerven enige kennis over en krijgen waardering voor aspecten van cultureel erfgoed

Sommige tussendoelen komen in de cultuurmenulessen direct ter sprake, andere zullen door opeenstapeling van ervaringen duidelijk worden.

* Van links naar rechts, opbouw in schooljaren. Van boven naar beneden, opbouw per les.

	Groep 1-2	Groep 3-4	Groep 5-6	Groep 7-8
receptie	De leerling kan met aandacht luisteren naar verhalen die horen bij betekenisvolle voorwerpen, gebouwen, gebruiken en gebeurtenissen.	als in groep 1-2+ De leerling kan met aandacht betekenisvolle voorwerpen en gebouwen waarnemen	als in groep 3-4	als in groep 5-6
	De leerling leert dat een erfgoedinstelling een instituut is waar verzamelingen aangelegd worden.	als in groep 1-2+ De leerling begrijpt dat een erfgoedinstelling zijn verzamelingen zorgvuldig beheert.	als in groep 3-4	als in groep 5-6+ De leerling leert dat een erfgoedinstelling erfgoed op allerlei manieren kan presenteren aan het publiek.
	De leerling leert wat verzamelen is en leert dat andere kinderen ook verzamelingen hebben.	als in groep 1-2+ De leerling leert dat je verzamelingen kunt bewaren en waarom dit belangrijk is.	als in groep 3-4+ De leerling leert over de eigenschappen van materialen en materiaalbewerking.	als in groep 5-6
	De leerling ervaart en begrijpt dat voorwerpen/objecten een verhaal met zich mee dragen.	als in groep 1-2+ De leerling kent de relatie tussen vorm en functie van sommige voorwerpen uit het verleden.	als in groep 3-4+ De leerling leert dat het van belang is om erfgoedbronnen als belangrijke informatiedragers (verhalen) te behouden, omdat erfgoed ons veel leert over het heden en het verleden in relatie tot onze toekomst.	als in groep 5-6
productie	De leerling kan verhalen rond kunst- en/of (natuur) historische voorwerpen koppelen aan zijn eigen belevingswereld.	als in groep 1-2+ De leerling kan zich creatief uiten naar aanleiding van voorwerpen en gebouwen.	als in groep 3-4+ De leerling leert goed naar erfgoed te kijken en dit te verwerken in een opdracht (tekenen, vragen beantwoorden, verhaal schrijven).	als in groep 5-6+ De leerling leert zijn/haar verbeelding te gebruiken bij voorwerpen, documenten, gebouwen en personen.
	De leerling vertelt over zijn eigen verzameling.	als in groep 1-2+ De leerling kan zich voorstellen waarom het belangrijk is om voorwerpen te bewaren.	als in groep 3-4+ De leerling denkt na over de eigenschappen van materialen van erfgoed en kan ze met waarde en respect behandelen.	als in groep 5-6+ De leerling begrijpt dat een erfgoedinstelling voorwerpen verzamelt, bewaart en presenteert.
	De leerling kan zijn ervaringen verwerken in een werkstuk (b.v. een tekening, een verhaal vertellen etc.)	als in groep 1-2	als in 3-4	als in 5-6
reflectie	De leerling bekijkt/besprekt op eenvoudige wijze een aantal (erfgoed) objecten. Wat is het, waarvoor wordt het gebruikt, wat kun je ermee.	als in groep 1-2+ De leerling ervaart wat de inhoudelijke waarde van objecten is zowel voor hem persoonlijk als in algemene zin.	als in groep 3-4+ De leerling is in staat om verschillende objecten te vergelijken op basis van vorm, functie en (inhoud) materiaaleigenschappen.	als in groep 5-6+ De leerling leert het erfgoed (de objecten en/of de collectie) in verbinding brengen met zichzelf/de eigen actualiteit.
	De leerling leert dat erfgoed bestaat uit verschillende collecties en objecten waar betekenisvolle verhalen aan verbonden zijn, die ook altijd met haar/hemzelf te maken hebben.	als in groep 1-2+ De leerling leert dat er verschillende soorten erfgoedinstellingen zijn die dit erfgoed bewaren.	als in groep 3-4+ De leerling kan erfgoed op een geordende manier analyseren en bekijken en daardoor beter begrijpen en doorgronden.	als in groep 5-6+ De leerling leert onderzoek te doen naar een object of een serie objecten uit de collectie.

4 Evaluatieonderzoek schooljaar 2017-2018

4.1 Evaluatie

De Stichting Gezamenlijke Projecten Haagse Musea en de deelnemende erfgoedinstellingen hebben afgesproken dat jaarlijks een onderzoek zal worden uitgevoerd naar de resultaten en de effecten van het Cultuurmenu, met als doel de kwaliteit van het aanbod en de vraag te bewaken en zo nodig te verbeteren. In de Werkgroep Educatie is vastgesteld dat dit onderzoek zich in ieder geval moet richten op:

- inhoud en doorlopende leerlijn;
- inschrijvingen/deelnamecijfers in relatie tot de gestelde streefcijfers;
- spreiding van deelname aan het Cultuurmenu naar wijken en schooltypes;
- veranderingen met betrekking tot het totaal aantal museumbezoeken door scholen/schoolgroepen als gevolg van het Cultuurmenu;
- het organisatorisch functioneren van het Cultuurmenu en de tevredenheid van scholen daarover.

4.2 Korte samenvatting evaluatierapport 2017-2018 Cultuurmenu PO en VO

Op de website www.cultuurmenu.nl staan twee evaluatieformulieren, één voor de directie/cultuurcoördinator van de school en één voor de leerkracht. Als een leerkracht een evaluatieformulier heeft ingevuld, gaat hiervan een kopie naar de desbetreffende erfgoedinstelling en naar het Projectenbureau Haagse Musea, waardoor directe terugkoppeling kan plaatsvinden. Het evaluatieformulier ingevuld door de directie/cultuurcoördinator gaat naar het Projectenbureau Haagse Musea.

Dit schooljaar zijn de evaluatieformulieren door 122 leerkrachten ingevuld en 13 directies/cultuurcoördinatoren, bij het nieuwe VO project hebben 11 leerkrachten (van de 77) een evaluatieformulier ingevuld.

De algemene conclusie kan getrokken worden dat het Cultuurmenu in 2017-2018 weer met een goed is beoordeeld door de leerkrachten en de cultuurcoördinatoren. Opvallend is dat de respondenten de cultuurmenulessen een goede score geven op alle vragen over de inhoud van de cultuurmenulessen.

De beoordeling wordt gebruikt om het Cultuurmenu te blijven optimaliseren.

De mening van de scholen is van wezenlijk belang voor de verdere ontwikkeling van het Cultuurmenu. Naast het beoordelen van ieder schooljaar worden er ook altijd vragen over de toekomst gesteld op de klankbordvergadering.

Het evaluatieonderzoek voor 2017-2018 is uitgevoerd door Laura Wielders, specialist museumeducatie. Het volledige evaluatierapport is digitaal op te vragen bij het Projectenbureau, secretariaat@projectenbureauhm.nl.

4.3 Busvervoer

Het Projectenbureau Haagse Musea heeft regelmatig contact met de busmaatschappij en Museumplan (roostermakers voor de scholen, de busmaatschappij, musea en erfgoedinstellingen). Het is belangrijk het busvervoer zo efficiënt mogelijk te laten verlopen. Gedurende het schooljaar 2018-2019 is gebleken dat de scholen tevreden zijn over het busvervoer, maar door de toenemende drukte tijdens de spits kwamen groepen soms te laat. De lestijden zijn daarom aangepast en een kwartier opgeschoven, hierdoor zullen de groepen beter op tijd bij de lessen komen. De communicatie tussen de scholen, Museumplan, BAB-VIOS (busmaatschappij) en de instellingen over het aantal te vervoeren leerlingen en de logistiek verloopt goed.

5 Toekomst Cultuurmenu PO

5.1 Doelstellingen Cultuurmenu

De leerling ervaart door het volgen van de cultuurmenulessen, dat een erfgoedinstelling een plek is waar:

- mensen elkaar kunnen ontmoeten;
- je ervaringen kunt uitwisselen;
- je kunt nadenken en met elkaar in gesprek gaan over maatschappelijk relevante kwesties;
- je vragen mag stellen en kritisch mag zijn;
- je uitgedaagd wordt om creatief te denken;
- mogelijkheden zijn tot discussie en reflectie.

De erfgoedinstellingen die meedoen aan het Cultuurmenu willen ook bereiken dat leerlingen:

- de verscheidenheid en rijkdom van het cultureel erfgoed binnen hun eigen stad en leefomgeving waarnemen en beleven;
- door het volgen van de cultuurmenulessen geïnspireerd raken en enthousiast worden, zodat ze zich op cultureel gebied verder kunnen ontwikkelen;
- ontdekken dat erfgoedinstellingen centra zijn waar ze ook de boeiende, leuke en plezierige kanten van kunst en cultuur kunnen ontdekken en beleven;
- op bijzondere locaties komen waar ze merken dat de verhalen en feiten van een collectie met die plek verbonden zijn, maar ook met hun eigen kennis en ervaringen.
- vaker in schoolverband naar een erfgoedinstelling gaan en hiermee een kans krijgen die ze van huis uit niet altijd kan worden aangeboden. Veel kinderen komen zelfs de wijk waar ze wonen niet uit;
- echte ervaringen krijgen, oog in oog staan in een erfgoedinstelling met kunst en erfgoedvoorwerpen en de verhalen die hierbij horen geeft leerlingen een waardevolle ervaring. Dit is een andere ervaring dan bijvoorbeeld het waarnemen van kunst- en cultuurinformatie via een digibord op school.

Tot slot willen we bereiken dat wij als erfgoedinstellingen structureel samenwerken met de scholen, zodat het inhoudelijk programma van het Cultuurmenu blijft aansluiten op het schoolcurriculum en bij de vakken die op school behandeld worden. De doelstellingen worden ieder jaar geactualiseerd. Zo zal in de nabije toekomst filosoferen met kinderen met kunst en cultuur een accent binnen de cultuurmenulessen krijgen.

5.2 Ontwikkelingen

Vanaf 2018 wordt gewerkt met drie menu's. De werkgroep heeft besloten hiermee door te gaan. De menu's zien er als volgt uit:

Menu voor de groepen 1-2 (kleutergroepen)	
Groep 1-2	A) Mauritshuis
Groep 1-2	B) Kinderboekenmuseum
Groep 1-2	C) Muzee Scheveningen
MENU 1	Instelling
Groep 3	Haags Historisch Museum
Groep 4	Museum Meermanno
Groep 5	Panorama Mesdag
Groep 6	Monumentenzorg
Groep 7	Fotomuseum Den Haag
Groep 8	Escher in Het Paleis
MENU 2	Instelling
Groep 3	De Mesdag Collectie
Groep 4	Gemeentemuseum Den Haag
Groep 5	Museon
Groep 6	Museum Bredius
Groep 7	Nationaal Archief
Groep 8	Humanity House
MENU 3	Instelling
Groep 3	Museon
Groep 4	Louwman Museum
Groep 5	Museum Beelden aan Zee
Groep 6	Museum de Gevangenpoort
Groep 7	Archeologie
Groep 8	Haags Gemeentearchief

De school geeft de voorkeur aan:

- 1) voor museum A of B of C voor de groepen 1-2
- 2) voor menu 1 of 2 of 3 voor groep 3 t/m 8

Thema's in de lessen vanaf 2018-2019

De musea geven aan welke thema's tijdens de les aan de orde komen. Bij het voorbereiden van de lessen op school kan hierdoor de aandacht rondom dit thema breder worden gemaakt. Als de groep bijvoorbeeld naar het Louwman Museum gaat, kan er aandacht besteed worden aan het thema vervoer tijdens de lessen op school. In het lesmateriaal worden hiervoor tips opgenomen. De museumlessen worden hierdoor meer ingebed op school tijdens de lessen.

Een diversiteit van thema's komen in de lessen voor:

Bewegen, burgerschap, communicatie, dieren, feesten en tradities, gezondheid, Identiteit, jaargetijden, kaarten, kleding, kunst, materialen, milieu, muziek, natuur, Nieuws, omgeving/stad/dorp, oorlog/vrede/mensenrechten, plattegronden, religie Ruimtelijkheid, samenleven, social media, techniek, verhalen, vervoer, voedsel/voeding, vroeger/nu/toekomst, wonen, werken.

Deze themalist is samengesteld in samenwerking met de Werkgroep Educatie en een aantal scholen.

5.3 Verdieping van leerlijn 'Kennismaken met cultureel erfgoed'

Vanaf de eerste start van het Cultuurmenu, vijftien jaar geleden, is de doorgaande leerlijn opgenomen 'Kennismaken met cultureel erfgoed'. Deze doorgaande leerlijn wordt de komende jaren in samenspraak met de deelnemende scholen zo nodig verder uitgebouwd, zoals dat in het verleden voortdurend is geschied.

5.4 De gelaagdheid in de cultuurmenulesen nog even op een rij

Iedere cultuurmenules is samengesteld met:

- de input die de scholen hebben gegeven naar aanleiding van de evaluaties, klankbordvergadering en apart belegde bijeenkomsten;
- de eigen missie van iedere deelnemende erfgoedinstelling, het verhaal (over de collectie) dat centraal staat in de cultuurmenules;
- een lesdoel;
- aansluiting bij diverse schoolvakken en kerndoelen en een thema overzicht;
- het gezamenlijk Cultuurmenu-einddoel de leerlijn 'Kennismaken met cultureel erfgoed' dat als volgt is geformuleerd: 'Met het Cultuurmenu willen we bereiken dat kerndoel 56 van het vak Kunstzinnige oriëntatie wordt behaald'. Omschrijving kerndoel 56: de leerlingen verwerven enige kennis over en krijgen waardering voor aspecten van cultureel erfgoed. Door het volgen van een heel menu verwerven de leerlingen gedurende hun basisschoolperiode kennis over de diversiteit aan erfgoedsoorten en cultureel erfgoed.

5.5 Vakken en bijbehorende kerndoelen waar cultuurmenulesen op aansluiten

Naast 'Kunstzinnige oriëntatie' ligt er ook een accent op het vak Nederlands met keuze uit bijbehorende kerndoelen (1 t/m 12). Andere vakken worden optioneel opgenomen in de cultuurmenulesen omdat binnen het Cultuurmenu een grote diversiteit vertegenwoordigd is van soorten erfgoedinstellingen: kunsthistorisch, natuurhistorisch, media en cultuur, historisch, wereldoriëntatie etc. Vaak zijn kerndoelen 54 en 55 van Kunstzinnige oriëntatie van toepassing maar ook andere vakken met bijbehorende kerndoelen zijn van toepassing, zoals 'Oriëntatie op jezelf en de wereld' met bijbehorende kerndoelen 34 t/m 39 (mens en samenleving, natuur en techniek, ruimte en tijd). Verder staat het iedere erfgoedinstelling vrij bij het maken/geven van de cultuurmenules om andere vakken te integreren, bijvoorbeeld bewegingsonderwijs, rekenen of wiskunde met bijbehorende kerndoelen.

5.6 Montessorischolen

Vanaf het schooljaar 2014-2015 blijft er voor de Montessorischolen wel een speciaal aanbod staan, maar de lessen voor de Montessorischolen worden binnen het reguliere systeem van het Cultuurmenu aangeboden. Alle erfgoedinstellingen kunnen aan de samengestelde groepen (onder-, midden- en bovenbouw) lessen geven.

6 Cultuurmenu VO

Het Cultuurmenu VO is een nieuw project voor de onderbouw van het voortgezet onderwijs. In januari 2015 is gestart met een onderzoek naar uitbreiding van het Cultuurmenu: de opzet van een aangepast menu naar de brugklassen van het voortgezet onderwijs. De kosten voor het onderzoek werden gesponsord door de BAB VIOS Touringcars.

Door middel van een pilot is in december 2016 onderzocht of hetgeen is bedacht aansluit bij de wensen van de scholen. Drie scholen uit Den Haag: Christelijk College De Populier, Lyceum Ypenburg en scholengemeenschap Zuid-West College deden mee met 24 klassen. De klassen hebben bij twee menu's, met in totaal zes musea, de lessen met rondleiding, workshop en/of onderzoek gevolgd. Het evaluatierapport van de pilot verscheen eind februari 2017. Op basis van de uitkomsten is de inhoudelijke opzet van het project verder uitgebreid en aangepast. De deelnemende scholen gaven allen een goede beoordeling en op basis hiervan viel het besluit door te starten met het project. Na afsluiting van het onderzoek en de pilot is door het Projectenbureau Haagse Musea het project verder ontwikkeld: Haagse musea/erfgoedinstellingen geven erfgoedlessen, die aansluiten op de leergebieden 'kunst en cultuur' en 'mens en maatschappij'. Deze lessen werden aangeboden in verschillende kleine menu's voor klas 1 tot en met 3 op twee niveaus, voor vmbo tl en havo/vwo. In ieder menu bieden drie musea/erfgoedinstellingen een les aan met rondleiding/onderzoek/workshop. Het Cultuurmenu VO biedt een leerlijn met een meer verdiepende menustructuur. Aan dit programma deden in 2017-2018 15 musea mee in vijf menu's en in 2018-2019 doen 16 musea mee die in 6 menu's samenwerken. Ieder menu heeft een verdiepingsprogramma met een bepaald thema.

6.1 Schooljaar 2018-2019

Bereik scholen

Het Cultuurmenu VO is aangeboden aan scholen uit Den Haag, Delft, Leidschendam/Voorburg, Pijnacker/Nootdorp, Rijswijk en Wassenaar. Aan alle scholen uit deze gemeenten is een vooraankondiging gestuurd en later de brochure, zowel via het Projectenbureau als via een bepaalde adressenorganisatie. Overige acties waren onder andere, belrondes naar alle scholen en het versturen van persberichten. Er is hard gewerkt aan het bijeenbrengen van een adresbestand en er is getracht niet alleen van de CKV en kunstdocenten, maar ook de docenten van de vakken Mens en Maatschappij een bestand op te bouwen. Het heeft geresulteerd in 110 reserveringen. Duidelijk is wel dat de meeste boekingen worden gedaan door de CKV en kunstdocenten. Er ligt dus een

uitdaging om de andere vakleerkrachten van het VO te gaan bereiken. Het resultaat voor dit tweede jaar is goed. Scholen kunnen boeken tot en met half april 2019, daarna sluit de inschrijving voor dit schooljaar, vanaf 7 mei 2019 kan er voor het volgende schooljaar ingeschreven worden. Dan wordt het nieuwe programma aangeboden voor 2019-2020.

Het schooljaar 2018-2019 worden alle lessen ook aangeboden aan alle niveaus binnen het vmbo. Daarnaast is er een menu bijgekomen met het Museon, Monumentenzorg van de Gemeente Den Haag en het Haags Historisch Museum over 'migratie, samenleving en burgerschap'. Binnen de leerlijn 'Mens en Maatschappij' zijn er drie menu's evenals bij de leerlijn 'Kunst en Cultuur'. Voor het schooljaar 2019-2020 is het streven om een of twee menu's te kunnen aanbieden aan het praktijkonderwijs.

De Gemeente Den Haag verstrekt een subsidie van € 50.000 (€ 5,00 voor 10.000 leerlingen) voor de VO scholen uit Den Haag die via CultuurSchakel op de CJP Cultuurkaart gezet kan worden als scholen een culturele activiteit boeken voor het schooljaar 2019-2020. Het Cultuurmenu VO gaat mee in dit aanbod.

‘Cultuurmenu VO’ leerlijn ‘Kunst en cultuur’: CKV en kunst			
Alle vmbo-niveaus en havo/vwo, klas 1 t/m 3 Menu A, B en C			
Per cultuurmenues VO zijn er 4 competenties. Sommige tussendoelen komen in de lessen direct ter sprake, andere zullen door opeenstapeling van ervaringen duidelijk worden.			
	klas 1	klas 2	klas 3
competentie	kijken, luisteren	als in klas 1 +	als in klas 1 en 2 +
definitie	de leerling maakt kennis met kunst en cultuuruitingen van professionele kunstenaars	de leerling leert dat er samenhang is binnen kunst en cultuur en vergelijkt historische verschillen in tijd en cultuur met de huidige tijd	de leerling kan kunst en cultuur in een maatschappelijke context plaatsen
erfgoedlocatie	de leerling maakt kennis met cultureel erfgoed uit zijn leefomgeving [het museum dat wordt bezocht], kan kenmerken van cultuuruitingen herkennen en benoemen	de leerling verwondert zich, maakt kennis met de drijfveren en identiteit van kunstenaars en spiegelt dit aan zijn eigen leven/identiteit	de leerling ontdekt aan de hand van de opgedane ervaringen in de vorige lessen steeds meer dat kunst en cultuur dwarsverbanden aangaat binnen maatschappelijke thema's en ontdekt de bredere context

	klas 1	klas 2	klas 3
competentie	onderzoeken, beschouwen, analyseren, verslag doen	als in klas 1 +	als in klas 1 en 2 + interpreteren
definitie	de leerling kan in een creatief proces een opdracht uitwerken door een bepaald thema te verkennen / de leerling leert waar te nemen, creatief te denken, doet nieuwe ideeën op	de leerling kan zich meer verdiepen in een bepaald thema	de leerling onderzoekt verschillende mogelijkheden en oplossingen van een opdracht in de verwerking van een thema / de leerling ervaart actuele waarden in kunst en cultuur
erfgoedlocatie	de leerling werkt tijdens de les samen met medeleerlingen aan een opdracht binnen een bepaald creatief proces en ontdekt dat er verschillende manieren/ invalshoeken zijn om naar kunst en cultuur te kijken	de leerling verruimt zijn blik vanuit zijn eigen wereld door in aanraking te komen met werk van kunstenaars	de leerling ontdekt dat kunst en cultuur vaak gaat om actuele gebeurtenissen in de maatschappij en leert dat het een afspiegeling kan zijn van de maatschappij

	klas 1	klas 2	klas 3
competentie	produceren, presenteren	als in klas 1 +	als in klas 1 en 2 +
definitie	de leerling kan alleen of met een groepje aan een opdracht werken.	de leerling kan interpreteren en eigen gevoelens en ervaringen gebruiken in een opdracht	de leerling kan uitdrukking geven aan eigen gevoelens en ervaringen, vormgeven aan verbeelding en kan communiceren door middel van woord, beeld en lichaamstaal
erfgoedlocatie	de leerling maakt (zelfstandig of met een groepje) een werk of een opdracht waarbij hij zijn eigen ervaring kan weergeven	de leerling werkt aan eigen kunstzinnige vermogen in de opdracht die hij krijgt en voert deze zelfstandig uit of met een groepje en kan het vervolgens samen met het groepje bekijken	de leerling ontdekt door het maken van een werk/opdracht dat hij zelf ook in staat is een (actueel) thema/onderwerp op een kunstzinnige manier uit te werken en kan dit bij anderen onder de aandacht brengen

	klas 1	klas 2	klas 3
competentie	reflecteren, evalueren	als in klas 1 +	als in klas 1 en 2 +
	de leerling kan in eigen bewoordingen weergeven wat hij heeft ervaren	de leerling kan cultuuruitingen van zichzelf presenteren en toelichten	de leerling kan van zichzelf en anderen interpreteren en waarderend, kan keuze toelichten
erfgoedlocatie	de leerling kan een reflectie geven van keuzes en ervaringen en kan dit delen met de groep of met een klein groepje / de leerling laat zien hoe hij het creatieve proces heeft doorlopen en kan zijn eigen gevoel en ervaring weergeven	de leerling kan verslag doen van zijn ervaringen alleen of in een groepje / de leerling wordt gestimuleerd om eigen, verschillende mogelijkheden te bedenken en alleen of samen met medeleerlingen keuzes te maken	de leerling begrijpt dat kunst en cultuur onderdeel zijn van het leven en uitdrukking geven aan allerlei maatschappelijke en persoonlijke uitingen

‘Cultuurmenu VO’ leerlijn ‘Mens en maatschappij’: maatschappijleer, geschiedenis, aardrijkskunde			
Alle vmbo-niveaus en havo/vwo, klas 1 t/m 3 Menu D, E en F			
Per cultuurmenues VO zijn er 4 competenties. Sommige tussendoelen komen in de lessen direct ter sprake, andere zullen door opeenstapeling van ervaringen duidelijk worden.			
	klas 1	klas 2	klas 3
competentie	kijken, luisteren	als in klas 1 +	als in klas 1 en 2 +
definitie	de leerling maakt kennis met erfgoedobjecten en historische bronnen en kan zich verwonderen over het andere en het eigene	de leerling ziet grotere verbanden	als in klas 1 en 2
erfgoedlocatie	de leerling kan objecten en bronnen plaatsen in de historische of geografische context, maakt kennis met de verhalen die hier bij horen / de leerling maakt kennis met de diversiteit van het historische bronnenmateriaal	de leerling ontdekt in welke erfgoedinstelling welk bronmateriaal bewaard wordt / de leerling kan de verhalen verbinden met zichzelf	de leerling kan de verhalen een plaats geven in een groter geheel/bredere context / de leerling leert door te kijken en te observeren informatie uit bronnen te halen

	klas 1	klas 2	klas 3
competentie	onderzoeken, ervaren, leren analyseren, verslag doen	als in klas 1 +	als in klas 1 en 2 + interpreteren
definitie	de leerling kan een eenvoudige opdracht uitwerken door een bepaald thema te verkennen en leert dat je gebeurtenissen kunt zien vanuit verschillende perspectieven en ervaart hoe de betrokken erfgoedinstellingen hun werk doen.	de leerling leert waar te nemen, objectief te denken, zonder direct oordeel, doet nieuwe ideeën op / de leerling leert dat je verschillende bronnen moet raadplegen om het verhaal kloppend te maken	de leerling weet onderscheid te maken in informatie voor derden / de leerling weet elke vorm van erfgoed presenteren er zijn / kent de doelstellingen van drie verschillende organisaties en weet welke verschillen en overeenkomsten er zijn
erfgoedlocatie	de leerling leert diverse bronnen te gebruiken	de leerling weet bronnenmateriaal te interpreteren	de leerling weet welke verschillen en overeenkomsten er zijn; de leerling kan het bronnenmateriaal inzetten en gebruiken

	klas 1	klas 2	klas 3
competentie	keuzes maken, produceren, presenteren	als in klas 1 +	als in klas 1 en 2 +
definitie	de leerling kan zelfstandig of in een groepje aan een opdracht werken / kan daarbij keuzes maken op basis van het geleerde / de leerling kan dit presenteren	als in klas 1	als in klas 1 en 2
erfgoedlocatie	de leerling laat zien hoe hij het proces heeft doorlopen, zijn eigen persoonlijke betrokkenheid staat centraal, stelt vragen, kan zich inleven vanuit eigen situatie, vormt zich een mening	de leerling leert hoofd- en bijzaken te onderscheiden en dat je een onderzoek vanuit verschillende invalshoeken kunt doen	als in klas 1 en 2 / de leerling kan zijn meningsvorming onderbouwen / de leerling kan de juiste keuzes maken uit de informatiebronnen om tot de kerninformatie te komen

	klas 1	klas 2	klas 3
competentie	reflecteren, evalueren, meningsuiting vormen	als in klas 1 +	als in klas 1 en 2 +
definitie	De leerling kan een mening vormen over het geleerde en zijn mening verwoorden aan klasgenoten en de docent	als in klas 1	de leerling kan eerder gevonden bronnen verwerken tot een presentatie / de leerling leert dat je in deze ergoedinstellingen onderzoek kunt doen, zowel op historisch als maatschappelijk gebied
erfgoedlocatie	de leerling leert werken met bronnen en onderzoeksobjecten / krijgt een kader waarbinnen hij de wereld om zich heen beter begrijpt	de leerling weet welke informatie waardevol is om later te presenteren	de leerling leert dat het bewaren van (historisch) erfgoed van betekenis is voor het krijgen van kennis en inzicht

6.2 Meerwaarde van het aanbod

Kinderen van 12 t/m 15 jaar komen vanuit huis over het algemeen niet vaak in een museum, door een aanbod te maken in klassenverband komen ze er wel via de school. De meerwaarde van dit menusysteem voor de klassen in de onderbouw is dat er een samenhangend aanbod komt met een leerlijn. De museumlessen sluiten aan op het leergebied en de vakken die in het leerjaar behandeld worden: waaronder kunst en cultuur en geschiedenis en maatschappijleer. Ook is er de mogelijkheid tot busvervoer. De erfgoedlessen van dit project sluiten zo veel mogelijk aan op de leefwereld van de leerlingen. Doordat het in een menuvorm wordt aangeboden komen de leerlingen vaker naar het museum en vindt er een stapeling (verdieping) plaats van kennis en beleving.

Educatie geeft leerlingen de kans hun kennis en beoordelingsvermogen verder te ontwikkelen, dit draagt bij aan zelfontplooiing. Om te kunnen functioneren in een complexe en dynamische samenleving is creativiteit, kritisch en analytisch denken, een eigen mening kunnen vormen en goed kunnen communiceren nodig. Erfgoededucatie reikt de leerlingen hiervoor waardevolle elementen aan. Op de website www.cultuurmenu/voortgezetonderwijs is meer informatie te vinden.

7 Financiering

Het Cultuurmenu PO is gedurende het boekjaar financieel mogelijk gebleven door intensief te zoeken naar ondersteuning van fondsen en sponsors. Er moesten extra inspanningen worden geleverd omdat de Gemeente Den Haag dit jaar voor het eerst geen ondersteuning gaf (zie punt 8 over CultuurSchakel). Voor het kalenderjaar 2018 is het Cultuurmenu PO financieel gesteund door:

- Fonds 1818
- ASN Foundation
- Charity Stichting Rob Beers
- Cultuurweb
- Fundatie Van den Santheuvel Sobbe
- M.A.O.C. Gravin van Bylandt Stichting
- Prins Bernard Cultuurfonds
- Stichting Boschuyzen
- Stichting Dorodarte
- Stichting F.S. Tijnstra
- Stichting St. Nicolaas Gasthuis
- Weeshuis der Doopsgezinden
- W.M. de Hoop Stichting

Voor het schooljaar 2018–2019 is het Cultuurmenu VO financieel gesteund door:

- Fonds 1818
- August Fentener van Vlissingen Fonds
- Charity Stichting Rob Beers
- Gemeente Den Haag
- Gilles Hondius Foundation
- Hendrik Muller Fonds
- Madurodam Kinderfonds
- M.A.O.C. Gravin van Bylandt Stichting
- Rabobank Stimuleringsfonds
- Stichting Boschuyzen
- Stichting Dorodarte
- V Fonds
- VSB

Het financieel overzicht over 2018 is voorzien van een bestuursverklaring.

8 CultuurSchakel en Cultuurmenu PO en VO

CultuurSchakel is het onafhankelijke kenniscentrum en de culturele bemiddelingsorganisatie voor cultuuronderwijs en amateurkunst in Den Haag en houdt zich onder andere bezig met het opzetten van leerlijnen (o.a. leerlijnen erfgoed, muziek, theater, literatuur, media, dans, beeldend). Het aanbod staat in de door hen ontwikkelde Haagse Ladekast. Dit wordt gefinancierd door het Fonds voor Cultuurparticipatie en de Gemeente Den Haag. CultuurSchakel heeft de Stichting Gezamenlijke Projecten Haagse Musea gevraagd te onderzoeken of het mogelijk is het Cultuurmenu (of een Cultuurmenu extra) te laten aansluiten op de leerlijn erfgoed. Na diverse gesprekken is geconcludeerd door CultuurSchakel dat, gezien het feit dat het Cultuurmenu uit een menuaanbod bestaat, het niet mogelijk is te participeren in de Haagse Ladekast. De cultuurmenulessen mogen wel afzonderlijk in de Haagse Ladekast aangeboden worden, maar dan valt de structuur van het Cultuurmenu uiteen en dus het concept.

De Stichting Gezamenlijke Projecten Haagse Musea heeft besloten nogmaals met de Gemeente Den Haag hierover te gaan praten. Voorlopig gaan beide organisaties een eigen weg.

De Stichting Gezamenlijke Projecten Haagse Musea zou het op prijs stellen als het Cultuurmenu PO in het aanbod van CultuurSchakel meegenomen kan worden (kennismaken met cultureel erfgoed), zodat scholen dan ook in aanmerking komen voor een extra vergoeding van € 5,00 per leerling.

CultuurSchakel heeft aangegeven wel te willen samenwerken als het gaat om het Cultuurmenu VO.

Colofon

Uitgave van

Stichting Gezamenlijke Projecten Haagse Musea

Stadhouderslaan 37

2517 HV Den Haag

Postbus 30313

2500 GH Den Haag

T. 070 338 14 58

Tekst: Sandra Bal, hoofd Projectenbureau Haagse Musea

Redactie: Bestuur Stichting Gezamenlijke Projecten Haagse Musea, Projectenbureau Haagse Musea

Fotografie: Haagse Musea/archieven en Chelsey Honders

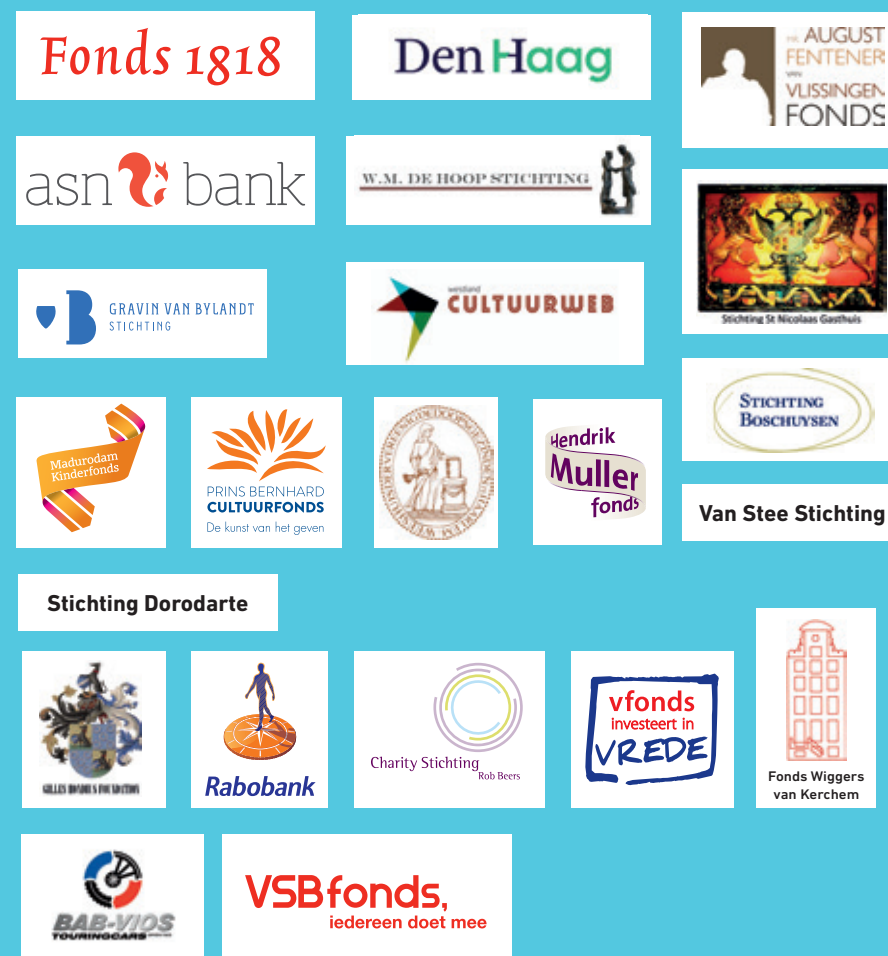
Ontwerp: Eindeloos

Illustraties: Josje van Koppen

Oplage: 100

Datum: maart 2019

Met dank aan:

Escher in Het Paleis

Lange Voorhout 74, 2514 EH Den Haag
070-3000053 (Monique Veldhoven)
mveldhoven@escherinhetpaleis.nl
www.escherinhetpaleis.nl

fotomuseum den haag

Fotomuseum Den Haag

Stadhouderslaan 43, 2517 HV Den Haag
070-3381120 (Kyra Berkhout & Lucienne Peeters | Groepsbezoeken en Activiteiten)
educatie@gemeentemuseum.nl
www.fotomuseumdenhaag.nl

Gemeente Den Haag

Afdeling Monumentenzorg en Welstand

Spui 70, 2511 BT Den Haag
070-3534083 (Elise Mutter)
monumentenzorg@denhaag.nl
www.monumentenzorgdenhaag.nl

Dienst Stadsbeheer

Afdeling Archeologie & Natuur- en Milieueducatie

Prins Hendrikstraat 39, 2518 HH Den Haag
070-3536639 (Renie Heije)
renie.heije@denhaag.nl
www.denhaag.nl/archeologie

Haags Gemeentearchief

Spui 70, 2511 BT Den Haag
070-3537041 (Sanderijn Schuur)
sanderijn.schuur@denhaag.nl
www.gemeentearchief.denhaag.nl

Gemeentemuseum Den Haag

Stadhouderslaan 41, 2517 HV Den Haag
070-3381120 (Kyra Berkhout & Lucienne Peeters | Groepsbezoeken en Activiteiten)
educatie@gemeentemuseum.nl
www.gemeentemuseum.nl

Haags Historisch Museum

Korte Vijverberg 7, 2513 AB Den Haag
070-3123065 (Marieke van Os-Lustig)
educatie@haagshistorischmuseum.nl
www.haagshistorischmuseum.nl

Humanity House

museum+educatie+platform+

Humanity House

Prinsegracht 8, 2512 GA Den Haag
070-3100053 (Audrey Mussoni)
educatie@humanityhouse.org
www.humanityhouse.org

Kinderboekenmuseum

Prins Willem-Alexanderhof 5, 2595 BE Den Haag
070-3339631 (Anouk van Dijk)
groepsbezoek@kinderboekenmuseum.nl
www.kinderboekenmuseum.nl

Louwmanmuseum

Leidsestraatweg 57, 2594 BB Den Haag
070-3047372 (Debby van Rijswijk)
d.vanrijswijk@louwmanmuseum.nl
www.louwmanmuseum.nl

Mauritshuis

Plein 29, 2511 CS Den Haag
070-3023456 (Anne Maartje Kruijswijk)
educatie@mauritshuis.nl
www.mauritshuis.nl

De Mesdag Collectie

Laan van Meerdervoort 7f, 2517 AB Den Haag
Tel 070-3621434
educatie@demesdagcollectie.nl

Museon

Stadhouderslaan 37, 2517 HV Den Haag
070-3381463 (Marjolijn Janssen)
educatie@museon.nl
www.museon.nl

Museum Bredius

Mw. Claartje de Leeuw
Lange Vijverberg 14, 2513 AC Den Haag
070-3620729
06-46282859
info@museumbredius.nl
cleeuw@xs4all.nl
www.museumbredius.nl

Museum de Gevangenpoort

Museum de Gevangenpoort

Buitenhof 33, 2513 AH Den Haag
070-3123065
info@gevangenpoort.nl
www.gevangenpoort.nl

Museum Meermann

Prinsessegracht 30, 2514 AP Den Haag
070-3462700 (Winnifred Dijkstra)
dijkstra@meermann.nl
www.meermann.nl

Museum Beelden aan Zee

Harteveltstraat 1/boulevard
2586 EL Scheveningen
070-3589076
educatie@beeldenaanzee.nl
www.beeldenaanzee.nl

Muzee Scheveningen

Neptunusstraat 92, 2586 GT Scheveningen
070-3500830 (Delia Spaans)
d.spaans@muzee.nl
www.muzee.nl

Nationaal Archief

Prins Willem-Alexanderhof 20
2595 BE Den Haag
06-55267929 (Ellen Loozen)
educatie@nationaalarchief.nl
www.nationaalarchief.nl

Panorama Mesdag

Zeestraat 65
2518 AA Den Haag
070-3106665 (Marije Beckers)
info@panorama-mesdag.com
www.panorama-mesdag.nl